



EGES, dyslexiezorg

DYSLEXIE, DYSCALCULIE EN PSYCHOLOGIE

NKD
Nr. 17026

TIP 3: Vergroot de woordenschat met achtervoegsels

EGES © 2021
Simon Eg

ACHTERVOEGSELS.DOC VERSIE 5.3.21

TIP 3. VERGROOT DE WOORDENSCHAT MET ACHTERVOEGSELS.

De zwakke fonologische verwerking kan bij een kind met dyslexie worden ondersteund door compenserende strategieën. Lezen en spellen gaat beter en vlotter door een goede woordenschat. Taalbeschouwing vormt een belangrijke basis voor de woordenschat. Vergroot de woordenschat door de onderdelen van de woorden te begrijpen.

Woorden kunnen beter worden begrepen wanneer je de betekenis van de delen kunt verklaren. Bij verkleinwoorden weten de kinderen wel dat het achtervoegsel -je of -tje betekent dat iets klein is.

Maar dat is bij veel achtervoegsels niet het geval omdat de betekenis hiervan bij veel mensen niet bekend zijn.

Door hieraan regelmatig aandacht te besteden, nieuwe woorden te vinden, te herkennen en spelletjes mee te doen zal de woordenschat toenemen.

Zo leren we de kinderen al in groep 4 dat het achtervoegsel -lijk een afkorting is van het woordje 'gelijk'. Dus als je doel als een vriend ben je vriendelijk of een vriend gelijk.

Iets dergelijks doet ook het achtervoegsel -zaam dat we in het Engels ook tegenkomen als 'same'. Als je werkt ben je dus 'werkzaam'.

Op de volgende pagina's staan veel voorbeelden en ze vormen tevens een werkblad voor de leerling.

Op deze pagina's geven we de uitleg van veel gebruikte achtervoegsels en geven drie voorbeelden. In de laatste kolom kunnen de kinderen zelf gevonden woorden noteren.

We hebben ze gerangschikt op moeilijkheidsgraad.

Voor vragen, aanvullingen, suggesties en opmerkingen staan we uiteraard open.

Simon Eg
mei 2021

niveau groep 3/4:

achtervoegsel	betekenis/uitleg	voorbeelden	zelf gevonden
-je	Geeft aan dat iets klein is.	jasje boompje koninkje	
-tje	Na de ~l en de ~r wordt een t bijgevoegd en krijg je -tje	tegeltje lepeltje veertje	
-pje	Na de ~m wordt automatisch een k toegevoegd.	raampje riempje boompje	
-kje	Woorden op ~ng krijgen automatisch -nkje	woninkje koninkje harinkje	
-etje	Soms met stomme verbindings 'e' Let hierbij op de 'opsluiter' vanwege de korte klinker	dingetje spinnetje mannetje	
-aar	geeft aan dat iemand iets doet wat er voor staat (stam van ww + aar)	wandelaar dienaar lepelaar	
-er	geeft aan dat iemand iets doet wat er voor staat (stam van ww + er) Ook in het Engels (keeper) of Frans (controleur)	loper fietser bakker	
-ier	geeft een nauwe relatie aan van een persoon met dat wat er voor staat	winkelier brigadier herbergier beiaardier	

niveau groep 4:

achter-voegsel	betekenis/uitleg	voorbeelden	zelf gevonden
-lijk	komt van 'gelijk' ; gelijk een vijand is vijandelijk, als je achter loopt ben je achterlijk (zie ook: -zaam)	vriendelijk adellijk mogelijk	
-achtig	je lijkt op wat er voor staat. het lijkt net geschilderd= schilderachtig je doet als een kind= kinderachtig	geelachtig woonachtig jongensachtig	
-ig	hetzelfde als -achtig, maar zonder de 'acht'	(goed)aardig jeugdig geweldig	
-zaam	'zaam' heeft de betekenis van gelijk (Engels: 'same') Denk eens aan 'verzamelen' (Zie ook bij - lijk)	werkzaam langzaam spaarzaam	
-heid	de eigenschap zelf van wat er voor staat (zie ook -dom)	schoonheid vrolijkheid waarheid	
-teit	vergelijkbaar als -heid	stomiteit puberteit majesteit	
-te	net als -teit gebruiken we -te dit achtervoegsel -te zien we ook in het Engels als -ty en in het Frans als -té -tie of -tion	breedte grootte lengte	
-aard	iemand heeft de aard van wat er voor staat	goedaard wreedaard stommerd	
-erd	later is -aard tot -erd geworden dus een stommerd is stom van aard	flinkerd lelijkerd slimmerd	

niveau groep 5/6:

achtervoegsel	betekenis/uitleg	voorbeelden	zelf gevonden
-isch	maakt een eigenschap (bijvoeglijk naamw) van een zelfstandig naamwoord een woord op -isch is dus altijd bijvoeglijk naamwoord !!	technisch elektrisch logisch	
-loos	zonder datgene wat er voor staat soms met stomme verbindings 'e' Let erop dat er voor -loos niet automatisch een -n komt maar vaak alleen een verbindings 'e'. Zonder rust is rusteloos maar zonder mededogen (begrip, inleving) is meedogenloos.	rusteloos moedeloos meedogenloos	
-ist	geeft ook aan dat iemand iets speelt of gebruikt wat er voor staat	pianist gitarist diversionist	
-ling	met -ling wordt een persoon aangegeven	drieling vondeling enkeling	
-halve	half betekent eigenlijk kant of zijde Als achtervoegsel betekent het dus 'vanuit' of 'vanwege'	ambtshalve gemakshalve derhalve	
-dom	maakt een zelfstandig naamwoord van een bijvoeglijk naamwoord. Vroeger 'doem'. (zie ook -heid) Latijn: -tum	hertogdom heiligdom	
-rijk	rijk aan of waar veel van aanwezig is	belangrijk omvangrijk waterrijk	
-wekkend	veroorzaakt het eerste deel, 'wekt' een gevoel op.	zorgwekkend indrukwekkend angstwekkend	
-kundig	kunde in de betekenis van kennis of wetenschap	deskundig onkundig vakkundig	

niveau groep 7/8:

achtervoegsel	betekenis/uitleg	voorbeelden	zelf gevonden
-schap	Geeft 'het wezen' aan van het eerste deel; Bij een instelling of status is het woord onzijdig: het burgerschap, koningschap	vriendschap broederschap landschap	
-baar	geeft aan dat iets kan wat er voor staat In het Engels en Frans -able/ -abel (mogelijk)	draagbaar zichtbaar vruchtbaar	
-isme	Komt van het Griekse 'ismos', Latijnse 'ismus', Franse 'isme' en Engelse 'ism' naar het Nederlands als -isme. De letterlijke betekenis dat je bewust voor kiest en eens bent met het eerste deel, of een 'leer' die je aanhangt.	socialisme, specialisme, liberalisme	
-logie	komt van het Griekse woord logos wat kennis betekent; kennis over de techniek is dus technologie.	psychologie technologie biologie	
-loog,	Net als boven maar dan iemand die kennis heeft van het eerste deel. bio is leven; dus een bioloog heeft kennis van leven	psycholoog technoloog bioloog	
-theek	Grieks=bergplaats Biblos (denk aan bijbel) is boek Bibliotheek is dus een bergplaats voor boeken	bibliotheek apotheek discotheek	
-arium, -orium	Latijn= plaats voor aqua is water aquarium is dus een bak met water en een laboratorium betekent dus gewoon een werkplaats (labora = werken)	aquarium mortuarium territorium laboratorium	